

13.03.2018

Sisäministeriö
kirjaamo(at)intermin.fi
lainsaadantoyksikko_poliisiosasto(at)intermin.fi.

Viite: SMDno-2016-1629

HELSINGIN YLIOPISTON LAUSUNTO TYÖRYHMÄN EHDOTUKSEEN (17.01.2018) HALLITUKSEN ESITYKSEKSI UUDEKSI RAHANKERÄYSLAIKSI

Sisäministeriö on pyytänyt Helsingin yliopistolta lausuntoa työryhmän ehdotukseen hallituksen esitykseksi uudeksi rahankeräyslaiksi. Helsingin yliopisto kiittää mahdollisuudesta ja lausuu asiasta seuraavaa:

Helsingin yliopisto pitää lain kokonaisuudistusta ja rahankeräystä koskevien hallinnollisten menettelyjen keventämistä erittäin kannatettavana. Työryhmän esityksessä on tervetulleita uudistuksia, mutta myös elementtejä, jotka vaativat muutoksia. Helsingin yliopiston näkökulmasta jotkut esitykseen kirjatuista uudistamishdotuksista vaikeuttaisivat toteutuessaan huomattavasti yliopiston varainhankintaa, lahjoitusvarojen käyttöä ja käytön seurantaan sekä lahjoittajasuhteiden hoitoa nykytilaan nähden. Eduskunnalla on ollut vahva tahto edistää korkeakoulujen laajamittaista, pitkäjänteistä varainhankintaa ja siihen liittyvää varallisuusaseman kehittämistä, ja yliopistojen varainhankinta on kehittynyt vahvasti valtion vastinrahaohjelmien myötä. Uuden lainsäädännön tulisi tukea tätä kehitystä ja ottaa paremmin huomioon korkeakoulujen varainhankinnan edellytysten turvaaminen.

1. Korkeakoulujen oikeus kerätä rahaa pääomaan on säilytettävä ja lahjoitusvarojen rahastoinnin on oltava mahdollista.

Yliopistojen tulevaisuuden varainhankinnan kannalta on tärkeää saada voimaan laki, joka yksiselitteisesti mahdollistaa varojen keräämisen osaksi yliopiston peruspääomaa ja muuta omaa pääomaa. Lain tulee mahdollistaa myös lahjoitusvarojen rahastointi.

Helsingin yliopiston kanta on, että uudessa rahankeräyslaissa ei tulisi mainita peruspääomaan tai pääomaan keräämisestä. Lain yleisperusteluista tulisi poistaa kohdat, jotka kieltävät peruspääomaan tai pääomaan keräämisen. Perusteluihin tulee lisätä selkeä kirjaus siitä, että lahjoitusten pääomitus ja rahastointi on lain puitteissa mahdollista.

Helsingin yliopisto perustelee kantaansa seuraavasti:

Yliopistojen toiminta on luonteeltaan pitkäjänteistä ja pysyvää. Rahastointi mahdollistaa lahjoitusvarojen suunnitelmallisen, yliopistolain 2 §:n mukaisen käytön myös tilanteessa jossa lahjoitukset kertyvät satunnaisesti. Rahastointi helpottaa myös lahjoitusvarojen ja niiden tuoton käytön seurantaan. Näin ollen rahastointi on myös lahjoittajan intresseissä.

Helsingin yliopiston lahjoitusvaroista on tuettu viime vuosien aikana yli 100 professorin työtä kokonaan tai osittain; vuosittain lahjoitusrahastojen vuosituotosta ohjataan professuurien ylläpitoon useita miljoonia euroa. Professuurien tutkimusalat kattavat monipuolisesti tieteen ja tutkimuksen kenttää yhteiskunnallisista kysymyksistä lääketieteeseen, ympäristöntutkimukseen, kemiaan, historiaan, kasvatustieteisiin, vero-oikeuteen ja ruokakulttuuriin. Uudet avaukset ovat tärkeitä sekä yliopistolle että ympäröivälle yhteiskunnalle, ja professorit ovat yliopiston perustehtävien ytimessä. Professuurien rahoittaminen vaikeutuisi huomattavasti, jos yliopistolla ei olisi lupa rahastoida lahjoituksia.

Helsingin yliopisto haluaa korostaa sitä, että kaikki suoraan tai osaksi pääomaa rahastoivat lahjoitukset yliopistolle ja yliopiston rahastoille tukevat yliopistolain 2 §:n mukaisia yliopiston tehtäviä: käyttötarkoituksen tai yleishyödyllisyyden kannalta ei ole merkitystä sillä, millä tilikaudella lahjoitusvarat käytetään tai käytetäänkö vain tuottoa. Lahjoitusvarojen säilyminen samassa yleishyödyllisessä tarkoituksessa on taattu korkeakoululainsäädännöllä myös pitkällä tähtäimellä.

2. Lahjoittajasuhteen hoidon ja vastikkeen ero tulee selkiyttää

Lakiehdotuksen yleisperustelut 7 §:n 5 momenttiin sisältävät linjauksia, jotka tekevät hyvän lahjoittajasuhteen hoidon käytännössä mahdolltomaksi ja vaikeuttavat näin huomattavasti yliopistojen varainhankintaa ja sidosryhmäyhteistyötä.

Helsingin yliopiston kanta on seuraava:

Lahjoittajan kiittäminen (esimerkiksi kiitoskirjeellä tai kiitostilaisuuden muodossa) lahjoituksen saamisen jälkeen ei ole vastike. Samoin viestintä ja yhteydenpito esimerkiksi uutiskirjeiden, tiedotuslehtien tai tapahtumien muodossa ei ole vastike. Lahjoituksista viestiminen ja lahjoittajien nimien sekä heidän tarinoidensa julkaiseminen verkossa tai muistolaatassa ei myöskään ole vastike. Lahjoittajasuhteen hoitoa eri muodoissaan ei tulisi käsitellä laissa tai sen perusteluissa keräystunnuksena vaan siitä tulee mainita erikseen.

Lain yleisperusteluita koskien 7 §:n 5 momenttia tulee näiltä osin muuttaa. Työryhmän mietinnön sivun 142 toinen kappale tulisi poistaa perusteluista kokonaan, koska kirjatulla perusteluilla tullaan ilman järkevää perustetta vaikeuttamaan yritysten osallistumista kaikenlaisiin hyväntekeväisyyskampanjoihin. Säätöiden tai muiden organisaatioiden sekä yritysten kohtelemisen eri tavalla ei ole perusteltua. Yleisperusteluiden linjaus sotii myös avoimuuden periaatetta vastaan.

Jotta uusi laki lausuisi riittävän selkeästi vastikkeen, keräystunnuksen ja lahjoittajaviestinnän erosta, Helsingin yliopisto esittää, että lakiin kirjattaisiin kohdan sanamuodoksi seuraavaa

”7 §: 5) järjestää rahankeräys siten, että rahan lahjoittajana keräykseen osallistuneelle annetaan muu vastine kuin rahankeräyksen järjestäjän tai keräyksen tunnus tai lahjoittajille suunnattua viestintää kun kuten tiedotuslehti, tai muu vastaava tunnustus, joka on arvoltaan vain vähäinen.”

Lain yleisperusteluihin tulisi kirjata, että lahjoittajaviestintä tai lahjoittajien kutsuminen sidosryhmätilaisuuksiin ei ole vastine. Yleisperusteluihin on sisällytetty KHO:n ratkaisu 2015:4. Tämä viittaus tulisi perusteluista poistaa, koska perustelu ei ole relevantti kun lakia on muutettu yllä kuvatulla tavalla.

Helsingin yliopisto perustelee kantaansa seuraavasti:

Hyvä lahjoittajasuhteen hoito ei ole vastike. Lahjoitukset perustuvat lahjoittajien kiinnostukseen, auttamisen haluun sekä luottamukseen. Jos halutaan rakentaa lahjoittamisen kulttuuria ja pitkäaikaisia lahjoittajasuhteita, yliopistoilla tulee olla mahdollisuus hyvään lahjoittajasuhteen hoitoon. Yliopisto haluaa avoimuusperiaatteensa mukaisesti tuottaa lahjoittajille tietoa heidän lahjoituksensa käytöstä. Tämä ei onnistu ilman viestintää, säännöllistä yhteydenpitoa ja aitoa vuorovaikutusta. Lahjoittajasuhteiden ylläpito on myös osa yliopistojen sidosryhmätyötä ja yhteiskuntavastuun kantamista.

Vastikkeellisuudessa on kyse sopimuksesta tai sitoumuksesta. Lahjoituksen yhteydessä lahjoituksen vastaanottaja ei sitoudu mihinkään, mutta on tärkeä kirjata lain perusteluihin se, että normaali huomaavaisuus lahjoittajia kohtaan sekä lahjoituksen käyttöön liittyvä viestintä on edellytys hyvälle lahjoittajasuhteen hoidolle. Tämä on normaalikäytäntö myös kansainvälisesti yliopistoissa jotka tekevät systemaattista varainhankintaa.

Helsingin yliopiston varainhankintatoimintaa ohjaavat yliopiston hallituksen hyväksymät ”Helsingin yliopiston varainhankinnan ja yritysyhteistyön periaatteet” ja ”Lahjoitusrahastojen hyvä hallintotapa” sekä ”Lahjoittamisen käytännöt”. Yliopisto on sitoutunut hoitamaan varainhankintaan ja lahjoituksiin liittyviä käytäntöjä avoimella ja eettisesti kestäväällä tavalla. Laajemminkin maamme yliopistot ovat pitkäjänteisellä ja avoimella rahastointi- ja varainhankintapolitiikallaan osoittaneet toiminnan itsesääntelyn olevan riittävää sen hyväksyttävyyden seuraamiseen.

Jukka Kola
Rehtori
Helsingin yliopisto

